

Zbigniew Witkowski*

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

**RECENZJA: SEDE APOSTOLICA VACANTE. STORIA-
LEGISLAZIONE-RITI- LUOGHI E COSE, UFFICIO
DELLE CELEBRAZIONI LITURGICHE DEL SOMMO
PONTEFICE, CITTA' DEL VATICANO MMV, SS. 259.**

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSP-W.2017.015>

Data wpływu: 17.05.2017

Data akceptacji: 19.07.2017

Książka ukazała się w 2005 r. nakładem prestiżowego Wydawnictwa Watykańskiego – Libreria Editrice Vaticana, ale została przygotowana przez Papieski Urząd Uroczystości Liturgicznych. Wydanie książki poprzedziło ustanowienie i opublikowanie dwóch ważnych watykańskich aktów prawnych tj. *Ordo Exsequiarum Romani Pontificis* oraz *Ordo Rituum Conclavis*. Oczywiście praca nie jest jedynie usystematyzowaniem i komentarzem do wspomnianych zbiorów papieskich przepisów pogrzebowych i dotyczących porządku konklawe dla wyboru nowego papieża. Autorzy poszczególnych fragmentów pracy, wybitni znawcy problemu (jest ich siedmiu – Ottorino Pasquato, Pier Giorgio Marcuzzi, Sabino Ardito, Gottardo Pasqualetti, Mario Lessi Ariosto, Jesus Castellano Cervera i Roberto Zagnoli) podejmują analizy dotyczące wszelkich aspektów szczególnego czasu w trwaniu Państwa-Miasta Watykanu, tj. okresu *sede vacante*, a więc po śmierci dotychczasowego papieża, a także tych, które wpływają jako następstwa z istnienia Konstytucji Apostolskiej *Universi Dominici Gregis*

---

* Zbigniew Witkowski – prof. zw. dr hab., Katedra Prawa Konstytucyjnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

(ustanowionej 22 lutego 1996 r. – zwłaszcza jej rozdział V) w kontekście wakatu na tronie papieskim oraz faktu konieczności odbywania wyboru nowego papieża. Praca podejmuje także problemy wszelkich innych działań i procedur związanych z czasem żałoby watykańskiej zwanej czasem *sede vacante*.

Sede Apostolica staje się *sede vacante* wraz ze śmiercią dotychczasowego papieża, czyli ziemskiego Najwyższego Pasterza, i trwa do wyboru nowego Następcy św. Piotra. Warto zauważyć, że poza typowymi procedurami opisanymi w w/w aktach i Konstytucji w tym czasie dużego znaczenia dla normalnego funkcjonowania Państwa-Miasta Watykanu nabiera obecność Kardynała Kammerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego, Kardynała Dziekana, Sekretarza Kolegium Kardynalskiego, które zbiera się niezwłocznie, czy Mistrza Papieskiej Celebry Liturgicznej. Warto dodać, że okres *sede vacante* Stolicy Apostolskiej spędzał sen z powiek wielu papieży i formułowali oni w związku z tym liczne polecenia i zwyczaje nakazując ich respektowanie.

Walorem bezsprzecznym książki jest bardzo głębokie i arcyciekawe „zanurzenie” procedur, zwyczajów i aktualnie obowiązującego prawa w omawianym zakresie w prawdziwej i często bardzo mało znanej historii papieżstwa. Ta zaś jest arcyciekawa, szeroka czasowo, wręcz pasjonująca. Co więcej, książka zawiera arcyinteresujące załączniki z przetłumaczoną na język włoski wspomnianą Konstytucją Apostolską *Universi Dominici Gregis*, zawiera indeks analityczny oraz leksykon tematyczny ułatwiający rozumienie tekstów pełnych pojęć typowo kościelnych. Bez wątpienia jest to dzieło, które pozwala lepiej zrozumieć laikowi, ale także i wielu ludziom Kościoła znaczenie i wagę wydarzeń, które mają miejsce w związku i w czasie *sede vacante*. Zarówno czas żałoby po śmierci papieża, jak i czas wyboru jego sukcesora przez Kardynałów–elektorów podczas Konklawe (jest temu poświęcony niezwykle interesujący rozdział II książki – s.131–143), stają się okresami wyjątkowo ważnymi w istnieniu całego Kościoła powszechnego i musi owocować szczególnie jego jednością i łącznością duchową w wymiarze ogólnoswiatowym. Szczególnym i niezwykle znaczącym w tradycji elekcji papieskich od dawien dawna stał się zwyczaj ogłaszania rezultatu Konklawe z balkonu błogosławieństw Bazyliki św. Piotra w Watykanie poprzez oznajmienie *urbi et orbi* o dokonany wyborze w rytualnej formule „habemus Papam...”. Ważne stają się także zawsze pierwsze słowa nowego papieża i pierwsze jego błogosławieństwo „urbi et orbi”, bo okoliczności i chwila ich wygłaszania stają się bardzo znaczącym elementem oddania Bogu i potwierdzenia pełnej i absolutnej wierności wierze po stronie nowego Najwyższego Pasterza całego Kościoła powszechnego jak i jego Ludu reprezentowanego przez obecnych w takiej emocjonującej i zawsze będącej historycznym wydarzeniem chwili Rzymian i wiernych z całego świata.